קבוץ בארי • שנת תשמ״א

סדר ליל פסח

• תכניה •

המפתח והסוד להרגשת חג רגועה,
לפתיחות ומעורבות, לקליטת הערב העשיר
של סדר פסח היא הידיעה והתודעה שלך,
של בנך ושל אורחיך. דע לאן אתה הולך
ותן כבוד למהלך הטקסי של הסדר והתנהג
כפי שהמעמד המרומם והרציני הזה דורש.
השתדל לגלות עניין בקריאת ההגדה. פתח
חושיך, שיר עם כולם והקשב עם כולם. היה
אחד במניין, כאילו אתה חוגג עם יוצאי מצרים.

(דברים לקראת חג הפסח — אריה ב.ג.)

התכנסות משעה 20.15

(עולים אל הבמה: חברי המקהלה, קרייני חלק א׳).
התחלה בשעה 20.45.

20.45 — **תרועת חצוצרה** — ״היום אתם יוצאים״
— **טכס הבאת העומר** — ילדי כתות ״ארז״ ו״אגוז״

— **שירה בציבור: שיבולת בשדה** — מ. שלם

שיבולת בשדה
כורעה ברוח
מעומס גרעינים כי רב.
ובמרחב הרים
יום כבר יפוח
השמש כתם וזהב.
עורו, הוי עורו!
שורו, בני כפרים!
קמה הן בשלה כבר
על פני הכרים.
קצרו, שלחו מגל —
עת ראשית הקציר.

שדה שעורים קמה,
זר חג עוטרת
שפע יבול וברכה.
לקראת בא הקוצרים
בזהר מזהרת,
חרש לעמר מחכה.
הבו הניפו,
נירו לכם ניר,
חג לקמה,
עת ראשית הקציר.
קצרו, שלחו מגל —
עת ראשית הקציר.

— **ברכת־החג**
— **מקהלה** — בא ואשק לך...
— **מקרא** — והיה היום הזה לכם...
— שמור את חדש האביב...
— **מקרא** — הגיע ליל פסח...

— **מקהלה — ברכת הנהנין...**

הָאֵל, בָּרְכֵנוּ, לֶחֶם לָשֹׂבַע תֵּן,
הַרְבֵּה יְבוּל אַרְצֵנוּ, פִּרְיָהּ חוֹנֵן!
יוֹצְאֵי מִצְרַיִם זַנְתָּ בַּמָּן;
הַב נָא גַּם לָנוּ מִמֶּגֶד דָּגָן!

כָּל נֶפֶשׁ, כָּל לֵב, זוֹ הַתְּפִילָּה הוֹגִים
זֵעַת אַפֵּינוּ שֶׁפַע־קָמָה יַנְעִים!
עֲבוּר הָאָרֶץ, אָנָּא, הַצְלַח!
בַּר שַׂדְמוֹתֵינוּ יִכְבַּד יִתְבָּרַךְ!

— **מקרא** — כי הנה הסתיו עבר...
— **מקרא** — לכה דודי...
— **מקרא** — דודי ירד לגנו...

— **שירה בציבור: שיר אביב** — מ. שלם

פנה הגשם
הלך הלך לו
ענן רקיע
חלף־הלך לו.
פני אדמה
באור חמה.
שבלים זקפו
ראשיהם בקמה.
בני הרים זה אל זה
ברמה ישוררו:
שלום, שלום
הידד! הידד!
אביב היום.

ערוץ הנחל
גלים בוקע.
הומה החורש
חדוה שופע.
מוריק הנוף
שדות לרוב.
צבעונים עלו
באדם־חן בנקיקים,
בעמקים פרחי־נוי
זה אל זה ישוררו:
שלום, שלום
האח! האח!
אביב היום!

— **מקהלת הילדים ושירה בציבור: נצנים** — נ. הימן

נצנים נראו בארץ
עת זמיר הגיע, עת זמיר.
כי הנה סתיו עבר,
סתיו חלף, הלך לו,
הגפנים סמדר
נתנו ריחם.

— **שירה בציבור: על שדנו** — ד. זהבי

על שדנו רד הערב
עלטה על ניר וגן
ובתלם רך הנבט
עוד צומח הדגן.

נומה ניר עמל כפינו
צפן הזרע עד יגדל
יום יבוא תנוב בשפע
הברכה תרד מעל.

מי יגן על טף שדנו
את לחמנו מי ינצור?
כנף הרוח משמר לבוקר
החלום חלום מפתן לאור.

ים של פז תהי שבולת,
גל שוקק בים קציר.
נומה ניר בחיק הערב
עד יונף יונף מגל בשיר.

— **מקרא** — כתנות פסים לבש הגן...
— **מקרא** — טל...
— **מקרא** — גשם חלף...

— **מקהלה: "לקראת אביב"...**

לקראת אביב נרון בקול
נכה בתוף, נרבה מחול
תשיש נשמת כל חי
אשר זרע, יגיל ישיר
כי בא קרב מועד קציר
גמל יבול שדי.

— **מקהלת ילדים: "פרי אדמתנו"**

פרי אדמתנו יבול לתפארת
שורו האסם גדוש בתבן וחציר
מן העצים התנובה כבר נושרת
בואו לאסוף הכל הגיעה עת קציר.

כל עני עשיר
כל זקן צעיר
מאדמת אבות יאכל ישבע ואף יותיר.

לי שושנה ולך חבצלת
יחד נקשט את האסם לחג האסיף
שם חבורת צעירים כבר צוהלת
עוד מעט את כל הכפר
עגול רוקדים יקיף.

כך נקלע מהר
שבולים לזר
עת נרקוד ביום חגינו
איש בל יעדר.

— **מקהלת ילדים: ״נצא השדה״**

נצא השדה נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים
נראה אם פרחה הגפן
פתח הסמדר הנצו רימונים.

הו עורי צפון
ובואי תימן
הפיחי גני
הו עורי צפון
ובואי תימן
יזלו בשמיו.

נראה אם פרחה הגפן
פתח הסמדר הנצו רימונים.

כוס ראשון — כוס אביב

נָרִימָה כּוֹס רִאשׁוֹן
בְּדַם עֵינָב מָלֵא הוּא
אָבִיב חָדָשׁ יַרְעִיף בּוֹשְׂמוֹ עָלֵינוּ.

בָּרְכוּ עַל פְּרִי הַגֶּפֶן
הָרִיעוּ לַחַיִּים וְלַשָּׁלוֹם!
שְׂאוּ קוֹלְכֶם לְחַיִּים!

מנה ראשונה — בתיאבון!

תם חלק א׳

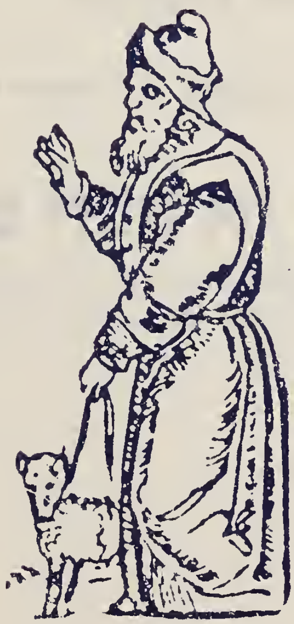
1. (המקהלה והקריינים מצטרפים אל המשפחות לארוחה).
2. המקהלה, קבוצת קריינים ב׳ וכיתת ״זית״ — עולים לבמה (בתום מנה ראשונה).

חלק ב׳

— **אב הסדר** — קערת הסדר מהי?
— **מקרא** — הריני מוכן...
— **אב הסדר** — ״יחץ״ — אפיקומן
— **מקרא** — הא לחמא עניא...
— **כתת ״זית״** — ״מה נשתנה״
— **מקהלה:** ״עבדים היינו״
— **מקרא** — עבדים היינו...
— **אב הסדר** — מאי ״מה־נשתנה״
— **שירת יחיד וציבור:** ״בכל דור ודור״ (מתוך ההגדה)
— **מקרא** — מעשה ברבי אליעזר...
— **אב הסדר** — רבן גמליאל...
— **מקרא** — פסח... — מצה... — מרור...
— **שירה בציבור:** ״עבדים היינו״ (מתוך ההגדה)
— **אב הסדר** — והגדת לבנך...
— **אב הסדר** — כנגד ארבעה בנים...
— **מקרא** — חכם... רשע... תם...
— **מקרא** — וירד... מלמד
— וימת...
— ויקם... וישימו... וכאשר...
— **שירה בציבור:** ״וכאשר יענו אותו״ (מתוך ההגדה)
— **מקרא** — ומשה היה רועה...
— **מקרא** — ויקרא...
— **אב הסדר** — ואחר באו...
— **מקהלה מדברת:** ״שלח את עמי!״
— **מקהלה:** ״מהר משה צוה פרעה״
— **אב הסדר עם כל הציבור:** אלו עשר המכות...

(המשתתפים בתנועה: ״בתופים ובמחולות״ — עולים לבמה).

— **מקרא** — ויקרא...
— **מקרא** — ויהי בעצם...

— **שירה בציבור:**

זכור את היום הזה
אשר יצאתם ממצרים
מבית עבדים.

★

היום אתם, אתם יוצאים
יוצאים בחדש האביב.

— **מקרא** — וירדפו...
— **אב הסדר** — אז ישיר משה...
— **אב הסדר** — ותקח...
— **הופעה בתופים ובמחולות** (ילדי ביה״ס)
— **שירה בציבור: ״בצאת ישראל ממצרים״...** (מתוך ההגדה)

כוס שני — כוס חרות

נָרִימָה כּוֹס שֵׁנִי
תָּמִיד לְחֵרוּתֵנוּ
וּבַל נִיתֵּן לְעוֹל עַבְדוּת שֵׁנִית שִׁכְמֵנוּ.

בָּרְכוּ עַל פְּרִי הַגֶּפֶן
הָרִיעוּ לַחֵרוּת וְלַשָּׁלוֹם!
שְׂאוּ קוֹלְכֶם לְחַיִּים!

— **מקרא** — וילכו...
— **שירת יחיד וציבור:** ״ומשה הכה על צור״
— **מקרא** — וישלח...
— **מקרא** — וישובו...
— **אב הסדר** — ויהס כלב...
— **מקרא** — עלה נעלה...
— **מקהלה:** קומו תועי מדבר... (מתוך ההגדה)
— **מקרא** — בעניני דיומא
— **מקהלה:** ״הנה ימים באים״ (מתוך ההגדה)
— **שירה בציבור:** והיא שעמדה (מתוך ההגדה)

— **כורך** אכילת מצה עם חרוסת.

הציבור חוזר מלה במלה אחרי אב הסדר:

...זכר למקדש כהלל הזקן
שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת.
לקיים מה שנאמר:
"על מצות ומרורים יאכלֻהו"...
(במדבר ל׳ י״א)

כוס שלישי — כוס שרשרת הדורות

נָרִימָה כּוֹס שְׁלִישִׁי
הַסָּב וְגַם הַנֶּכֶד
הַבֵּן לְיַד אָבִיהוּ.

בָּרְכוּ עַל פְּרִי הַגֶּפֶן
שַׁרְשֶׁרֶת הַדּוֹרוֹת אֶל הַשָּׁלוֹם!
שְׂאוּ קוֹלְכֶם לְחַיִּים!

"שולחן עורך"

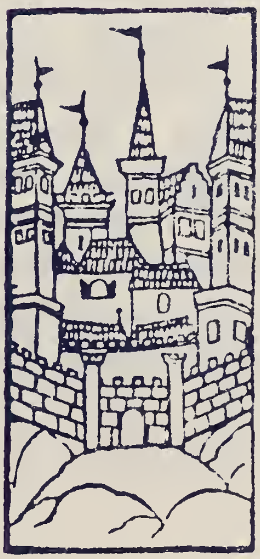
ארוחת חג — בתיאבון!

תם חלק ב׳

(המקהלה והקריינים מצטרפים אל המשפחות — לארוחת החג).

(בתום הארוחה עולים על הבמה: המקהלה, ילדי כתות "ארז" ו"אגוז").

חלק ג׳

מקהלה: על הר גבוה

עַל הָר גָּבֹהַּ עֲלִי־לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן,
הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלַיִם,
אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה קָהָל גָּדוֹל יָשׁוּב הֵנָּה.

— **אב הסדר וילדי כתת "זית"** — פדיון האפיקומן
— **שירה בציבור:** שירים מתוך ההגדה
— **שירת יחידת וציבור:** "ככלות ייני"
— **כתת "אגוז"** — אחד מי יודע (מתוך ההגדה)

כוס רביעי — כוס סיום סדר הפסח

נָרִימָה כּוֹס רְבִיעִי
עַל יְצִיאַת מִצְרָיִם
זָכִינוּ וְסִיפַּרְנוּ, הִגַּדְנוּ וְשִׁיבַּחְנוּ.

בָּרְכוּ עַל פְּרִי הַגֶּפֶן
עֵינֵינוּ לַחַיִּים וְלַשָּׁלוֹם!
שְׂאוּ קוֹלְכֶם לְחַיִּים!

— **מקרא** — **"הגדי מן ההגדה"** לנתן אלתרמן

הוּא עָמַד לוֹ בַשּׁוּק, בֵּין תְּיָשִׁים וְעִזִּים,
וְנִפְנֵף בִּזְנָבוֹ
הַקָּט כְּזֶרֶת.
גְּדִי מִבֵּית־עֲנִיִּים, גְּדִי בִּשְׁנַיִם זוּזִים,
בְּלִי קִשּׁוּט,
בְּלִי עִנְבָּל וָסֶרֶט.

אִישׁ לֹא שָׂם לוֹ לִבּוֹ, יַעַן אִישׁ לֹא יָדַע,
לֹא צוֹרְפֵי־הַזָּהָב, לֹא סוֹרְקֵי־הַצֶּמֶר,
כִּי הַגְּדִי הַלָּזֶה
יִכָּנֵס לַהַגָּדָה
וִיהִיֶה גִּבּוֹרוֹ שֶׁל זֶמֶר.

אֲבָל אַבָּא נִגַּשׁ בְּפָנִים מְאִירִים
וְקָנָה אֶת הַגְּדִי
וְלִטְפָהוּ עַל מִצְחוֹ...
זוֹ הָיְתָה פְּתִיחָתוֹ שֶׁל אַחַד הַשִּׁירִים
שֶׁהָיוּ מוּשָׁרִים עַד נֶצַח.

וְהַגְּדִי אֶת יַד אַבָּא לִקֵּק בְּלָשׁוֹן
וּבְחָטְמוֹ הָרָטֹב נָגַע בָּהּ.
וְהָיָה זֶה, אַחַי, הֶחָרוּז הָרִאשׁוֹן,
שֶׁפְּסוּקוֹ הוּא "דְּזַבִּין אַבָּא".

יוֹם אָבִיב אָז הָיָה וְהָרוּחַ רִקְּדָה
וּנְעָרוֹת צָחֲקוּ בְּמִצְמוּץ עֵינַיִם.
וְאַבָּא עִם גְּדִי
נִכְנְסוּ לַהַגָּדָה
וְעָמְדוּ לָהֶם שָׁם בִּשְׁנַיִם.

וְאוֹתָהּ הַגָּדָה כְּבָר מְלֵאָה מֵהָמוֹן
נִפְלָאוֹת וּמוֹפְתִים עֲצוּמִים לְגֹדֶל.
וְלָכֵן הֵם נִצְּבוּ עַל הַדַּף הָאַחְרוֹן
חֲבוּקִים
וּדְחוּקִים אֶל הַכֹּתֶל.

וְאוֹתָהּ הַגָּדָה כֹּה אָמְרָה אָז דוּמָם
טוֹב, עִמְדוּ לָכֶם, גְּדִי וְאַבָּא.
בְּדַפֵּי מְהַלְּכִים הֶעָשָׁן וְהַדָּם,
עַל גְּדוּלוֹת וּנְצוּרוֹת שִׁתָּתִי נְסַבָּה.

אַךְ יָדַעְתִּי כִּי יָם יִקָּרַע לֹא בִּכְדִי
וְיֵשׁ טַעַם חוֹמוֹת וּמִדְבָּר לְהַבְקִיעַ,
אִם בְּסוֹף הַסִּפּוּר
עוֹמְדִים אַבָּא וּגְדִי
וְצוֹפִים לְתוֹרָם שֶׁיִּזְרַח וְיַגִּיעַ.

— **ילדי כתת "ארז"** — חד גדיא

הַאֲזִינוּ, חֶבְרַיָּא,
מַעֲשֶׂה בְּחַד גַּדְיָא.
הַסִּפּוּר אִישׁ לֹא בָּדָה —
כָּךְ כָּתוּב בַּ"הַגָּדָה".
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

אַבָּא אֶל הַשּׁוּק הָלַךְ
וְקָנָה גְּדִי צַח וָרַךְ,
זֶה הַגְּדִי — גְּדִי עִזִּים —
הוּא קָנָה בִּשְׁנֵי זוּזִים.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

הֶחָתוּל אֲרֹךְ שָׂפָם
מַחְשָׁבָה רָעָה זָמַם.
אֶת הַגְּדִי תָּפַשׂ בְּכַף
וְאַחַר אוֹתוֹ טָרַף
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

זֹאת רָאָה וְהִתְמַרְמֵר
הַכְּלַבְלַב שֶׁבֶּחָצֵר.
לַזּוֹלֵל הוּא לֹא סָלַח
וְנָשַׁךְ נָשַׁךְ.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

מִן הַחוּץ זִנֵּק מַקֵּל,
עַל הַכֶּלֶב הִתְנַפֵּל,
וּבְקֶצֶב רַב חָבַט
וְ"הִרְבִּיץ" בּוֹ מִכָּל צַד.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

הִשְׁתּוֹלֵל אָז שְׁבִיב הָאֵשׁ
בַּמַּקֵּל לִנְקֹם בִּקֵּשׁ,
הִתְלַקֵּחַ "פִּיף" וּ"פַף" —
הַמַּקֵּל כָּלִיל נִשְׂרַף.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

שֶׁטֶף מַיִם, מַיִם גַּל
עַל הָאֵשׁ קָפַץ חִישׁ־קַל,
הִשְׂתָּרֵעַ רֶגַע קַט —
וְהָאֵשׁ כָּבְתָה מִיָּד.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

בָּא הַשּׁוֹר אֶל הָאֲגַם
אֶת הַמַּיִם הוּא לָגַם
כָּל הַמַּיִם אֲשֶׁר בּוֹ
הוּא הִכְנִיס לְתוֹךְ קִרְבּוֹ
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

הַטַּבָּח בָּחַר קָרְבָּן
אֶת הַשּׁוֹר הַגַּרְגְּרָן,
וְהִשְׁחִיז אֶת הַסַּכִּין —
אֲרוּחַת־בָּשָׂר הֵכִין.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

מִשָּׁמַיִם בָּא מַלְאָךְ
וְהִפִּיל אֶת הַטַּבָּח,
שֶׁמֵּאֵין רוּחוֹ עֲצֹר
וְהִכְרִיעַ אֶת הַשּׁוֹר.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

בָּרָקִיעַ קוֹל יִקְרָא:
קֵץ לָרֶשַׁע, קֵץ לָרַע!
מִן הָאָרֶץ שׁוֹד יִתַּם —
וְשָׁלוֹם עַל הָעוֹלָם.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

— **מקהלה** — יברכך

יְבָרֶכְךָ השם מציון
וּרְאֵה בטוב ירושָׁלָיִם
כל ימי חייך
וראֵה בָנִים לְבָנֶיךָ
שָׁלוֹם על יִשְׂרָאֵל.

— **אב הסדר** — חסל סדור פסח... (מתוך ההגדה).

חסל סדר פסח — כהלכתו!
מועדים לשמחה

וְהִגַּדְתָּ

אחת המצוות העיקריות שבליל הסדר היא המצווה לספר
ביציאת מצריים "וכל המרבה לספר ביציאת מצריים הרי זה משובח".
הסיפור של יציאת מצריים נקרא הגדה,
כדי לקיים את המצווה "והגדת לבנך ביום ההוא" (שמות י"ג ח').
ואילו הבן פותח בארבע קושיות, לקיים מה שנאמר
"והיה כי ישאלך בנך" (שמות י"ג־י"ד).
כל סיפורה של ההגדה סובב על שאלת הבן ותשובת האב.
המטרה היא לשמר את רגש החירות הנמסר מאבות לבנים.
הבנים, שלא טעמו טעם עבדות, אינם יודעים להוקיר ערכה של חירות.
ליל זה הוא ליל ההנחלה, שבו מנחילים אבות לבניהם את
סיפור היותנו לעם. דור לדור יביע אומר.

הרב שמואל אבידור הכהן